

KUIDAS OLLA VEDUR (edasi) ja KUHU VIIVAD RÖÖPAD?

Ideekorje 27. veebruaril 2025

piirkonna vajadustest läh
kodanikule lähemal
head kohapealsed kontakti
loob tugevamad kogukonnad
sektorite koostöö
pikaajaline vaade
otsustamine kohalikega
kohalike vajaduste tundmi
kogukonnale lähedal
kohalik võrgustik
laiaulatuslik võrgustik
rohujuuere tasand
demokraatlik
kolme sektori koostöö
olude tundmine
koostöö ja võrgustumine
apoliitilisus
kuulab aktiivselt
apoliitiline
praktiline oskusteave
panus maaelu arendamisse
painsidikkus
alt üles lähenemine
kohalikud võrgustikud
olemine kohapeal
ühistegevus
rohujuuere tasandi tundmin
unikaalne koostöövorm
piirkonna ülene koostöö
arvestatakse kogukonnaga

LAUD 1 (Rafael)

Mis juhtuks, kui LEADER kaoks:

1. Majanduslikud kaotused

- Mikro ja väikeettevõtjatel kaob võimalus saada toetust.
- Oht, et kohalikud ettevõtjad võivad piirkonnast lahkuda, mis omakorda mõjutab omavalitsuste tulubaasi.
- Head koostööprojektid ja piirkonna turundus saavad tugeva löögi.

2. Kogukondade nõrgenemine

- Küla MTÜ-d saavad arenguhoobi, sest toetused ja arendusvõimalused vähenevad.
- Võrgustikud ja koostööplatvormid kaovad või nõrgenevad, kuna ei ole enam keskset eestvedajat.
- "Pehmed tegevused", mis loovad ja toetavad kogukonnatunnet, võivad kaduda.

3. Koostöö ja teadmiste jagamine kannatab

- Erinevate piirkondade vaheline koostöö väheneb.
- Piirkonna õppereisid ja teadmiste vahetamine kaovad.
- Kohalikel omavalitsustel ja riigil kaob rohujuure tasandil partner, kes aitab mõista maapiirkondade vajadusi.

4. Koormus suureneb kohalikele omavalitsustele ja riigile

- Omavalitsused peaksid rohkem toetama vabatahtlusi ja ettevõtjaid, kuid neil pole selleks eraldi vahendeid.
- Maakondlikud arendusorganisatsioonid peaksid üle võtma KTR-ide ülesandeid, kuid see ei pruugi olla sama efektiivne.

5. Regionaalpoliitika saab tugeva tagasilöögi

- LEADERi kadumise mõju võib alles hiljem tajutavaks muutuda, kuid selleks ajaks võib olla juba liiga hilja.
- Kasvab tõenäosus, et inimesed lahkuvad maapiirkondadest keskustesse, kuna seal on paremad võimalused ettevõtluseks ja elukvaliteedi säilitamiseks.

LAUD 2 (Liis)

LEADER tegevuste dubleerimine

1. Piirkonna vajaduste analüüsimine ja arengu planeerimine (sh arengudokumentide koostamine)
  - Riik (regioon või valdkond)
  - maakond
  - KOV
  - KalaLEADER

2. Toetuste jagamine:
  - KOP
  - Õiglane üleminek Ida-Virumaal
  - Starditoetus (MAK)
  - Siseturvalisuse toetused (vabatahtlikud päästjad, kerksuskeskuste loomine)
  - KÜSK
  - Valla tegevustoetus vabäühendustele/projekti omaosalused
  - Kultuurkapital (ESF+)
  - Avaliku ruumi parendustegevused (PEEK)
  - PRIA põllumajandustoetused sh mesindus, konkurentsivõime tugevdamine, lühikesed tarneahelad.
  - KalaLEADER
  - Hajaastustusprogramm (KOV)

3. Nõustamistegevus
  - Ettevõtjate sh alustava ettevõtja nõustamine (MAK)
  - Vabäühenduste nõustamine (MAK)

4. Koolitamine ja teadlikkuse tõstmine
  - Ettevõtlusele sh turismile suunatud koolitused (MAK, DMO)
  - Vabäühenduste koolitused (MAK)
  - Siseturvalisus (MAK, Külaliikumine Kodukant)
  - Teised KTR-id (kui liikmed kuuluvad mitmesse tegevusrühma)

5. Võimestamine ja maine kujundamine
  - Aasta küla ja Maapäev (Külaliikumine Kodukant)
  - Maakondlikud tunnustusüritused (MAK)
  - Koostöötegevused (MAK) erinevate valdkondade arendamiseks (sh kohalik toit, arukad külad, ettevõtlus, turism jne)

LAUD 3 (Rita Triinu)

Siin on põhiteesid teemal „Kuidas saaks LEADER riigile rohkem väärtust luua“:

1. Maaelu terviklik arendamine ja õigus elada maal

- Kõik eluks vajalik ühes piirkonnas – tagada teenused ja võimalused maal elamiseks.
- Õigus elada maal, oma kodus, sõltumata elukohast.

2. Tõhusam rahastamine ja lihtsam administreerimine

- LEADER tegevusrühmade maakonnapõhisus – üks strateegia, väiksemad juhtimiskulud, lihtsam taotlejatele.
- Struktuurimuudatus: KTR maakonna tasandile.
- LEADER brändi tugevdamine ja nähtavuse tõstmine.

3. Võrgustike ja koostöö laiendamine

- Personaalsed kontaktid ja tugev võrgustik juba olemas – seda hoida ja arendada.
- Ühised strateegiad arenguorganisatsioonidega ja kohalike omavalitsustega.
- Kalaliider ja LEADER ühtseks süsteemiks.
- Siseministeeriumiga koostöö: kriisikindlus, vabatahtlik pääste, merepääste.
- LEADER ja DMO (turismiorganisatsioonid) koostöö piirkondade turundamiseks.

4. Majanduslik areng ja kogukondade toetamine

- Kasvumeede – toetus piirkondlikule ettevõtlusele ja arengule.
- Alati ei pea looma uusi töökohti, oluline on säilitada olemasolevad.
- Kodukandi liikumine ja arukad külad kui maaelu elavdamise meetod.
- Nõustamine ja võimestamine kohalike kogukondade toetamiseks.
- Digioskuste ja interneti kättesaadavuse parandamine maal.

5. Elukeskkonna ja hariduse arendamine

- Hajaasustusprogramm LEADERi kaudu – terviklikum lähenemine.
- Kergliiklusteede meede LEADERi vastutusallas.
- Haridusrahad LEADERisse – kogukondade õpetamiseks.
- KIKi keskkonnahariduse raha suunamine LEADERisse.
- Kutseõppe rahastus – tööandja toetamine töötaja koolitamisel, nende kokkuviimine
- Vaimse tervise hoidmine ja kogukondliku toe suurendamine.
- Lairibaühenduste ja energiakogukondade rahastamine.
- Huvihariduse rahastamine LEADERi kaudu.
- Terviseradade arendamine piirkondades, LEADERile

6. Strateegiline planeerimine ja halduskoormuse vähendamine

- Vähem eraldiseisvaid arengukavasid, rohkem koostööd (KOV, DMO, maakondlikud arendusorganisatsioonid).
- Ühine arengu kavandamine kohalike omavalitsustega – süsteemne ja koordineeritud lähenemine.
- Omavalitsustelt KOP ära LEADERile – laiema taotlejate võrgustiku tõttu efektiivsem rahakasutus.
- Suuremate fondide raha jagamine KTRi piirkonnas.

Need sammud aitaksid LEADERil pakkuda riigile suuremat väärtust, tugevdades maaelu arengut, majandust ja kogukondade sidusust.